

УКРАЇНСЬКИЙ ГОСПОДАРНИК

Проф. МИКОЛА ВЕЛИЧКІВСЬКИЙ

НАШІ ВТРАТИ

В ЛІСНОВНИЦТВІ

1959 р.

NEW YORK, U. S. A.

1959

УКРАЇНСЬКИЙ ГОСПОДАРНИК

Проф. МИКОЛА ВЕЛИЧКІВСЬКИЙ

**НАШІ ВТРАТИ
В ЛІСВНИЦТВІ
1959 р.**

**БІБЛІОТЕКА
Наукового Товариства
ім. Шевченка**

NEW YORK, U. S. A.

1959

THE UKRAINIAN ECONOMIST

Prof. M. VELYCHKIVSKY

OUR LOSSES IN FORESTRY

1959

Адреса Видавництва :

THE UKRAINIAN ECONOMIST

47 Ellery Avenue, Irvington 11, New Jersey, U. S. A.

Накладом „Український Господарник”

Друк: Р. Крупка і М. Пирський — 114 Ст. Маркс Пл., Нью Йорк

ПЕРЕДМОВА ВІД ВИДАВНИЦТВА

І в цьому році українська суспільність зазнала втрат серед своїх видатних людей, що є тут на еміграції. Однією з таких втрат в цьому році є смерть вченого лісовода Петра Архангельського, що сталася 24 березня 1959 р. в Канаді. Щоб відзначити смерть цієї особи — нашого вченого лісовода, який на еміграції був співробітником і нашого журналу „Український Господарник”, видавництво „Україн. Господарник” випускає в світ цю працю, виконану професором М. Величківським під назвою: — *„Наші втрати в лісівництві” 1959 р.* Згодом, невдовзі наше видавництво має намір випустити окремо посмертні праці покійного вченого лісовода П. Архангельського, які ще не були опубліковані як *„Дуб літній”* та інші ще неопрелюднені праці покійного.

Видавництво „Український Господарник”

ПЕРЕДМОВА ВІД АВТОРА

Ліс є одна з галузів сільського господарства. Ліс впливає на підсоння даної країни, а в успішності сільськогосподарського виробництва ліс має величезне значення. В місцевостях з більшою кількістю лісів помічається рівномірність у вологості повітря. Ліс також паралізує руйнуючий вплив вітрів, які інколи приносять велику шкоду в рільництві, а у нас особливо в Степовій Україні.

Ліс в Україні розповсюджений нерівномірно на всій території. Більшість лісу Україна має на півночі. Це так зване Полісся — на Волині, Київщині аж до Білої Церкви, на Чернігівщині й частині північної Полтавщини. Нижче цієї місцевости вниз приблизно до Умані лісу є мало і це є наш лісостеп. Нижче лісостепу є наш степ, де лісу майже зовсім не має. Відсутність лісу в степовій Україні дуже негативно відбивається на сільському господарстві.

Степова Україна має прекрасні родючі каштанові ґрунти, — це є наш пшеничний і броварського ячменю терен, але весь терен степової України повністю відкритий перед руйнуючою дією Закаспійських степових вітрів, так званих суховіїв. В цій частині нашої плодючої країни є повна відсутність лісу, завдяки чому суховії руйнують діють в сільськогосподарському виробництві. Особливо ця руйнуюча дія суховіїв помічається в східній частині степової України — це Катеринославщина, Херсонщина, де є повна відсутність лісів.

Буває інколи, що за тиждень до жнив, коли саме достигає зерно, подує суховій і зведе на нівець дуже добрий урожай зерна, що намічався до дій суховійного вітру. Інколи суховій доходить своїм негативним впливом частково й на північ аж до Харківщини. От тому-то наші лісоводи стреміли засадити порожні піскові ґрунти лісом, а ліс мимо всіх інших користей в сільському господарстві є прекрасною препоною проти активно-руйнуючого діяння шкідливих вітрів - суховіїв.

Покійний вчений лісовод Петро Архангельський, маючи все це на увазі, виконуючи наказ зверху ще за царських часів, засадив на пісках Харківщини до 1000 десятин сосни, а після революції 1917 року на Полтавщині в повітах: Лубенському, Міргородському, Шішацькому, Гадяцькому, Лохвицькому і Хорольському тим же самим Петром Архангельським було посаджено понад 5000 десятин лісу і переважно на піскових ґрунтах.

В майбутньому, коли Україна вирветься з під окупації деспотичної Московщини і стане незалежною демократичною державою, то уряд незалежної демократичної держави мусить обов'язково потурбуватися, аби утворити, особливо в східній частині степової України, препоону з новонасаджених лісів проти суховійних вітрів, що прибувають до нас із степів з Закаспійського моря. Це в першу чергу. Крім цього по всій степовій Україні мусять бути насажені лісозахисні смуги. Вирощуванню новонасадженого лісу сприятимуть ті штучні водосховища (озера), що нині утворені в степовій Україні в зв'язку з Дніпрельстаном.

У межах Великої України за часів царської Росії лісу нараховувалося 10% до всієї площі. Московсько-советська окупаційна влада повела безгосподарно лісову справу і відсоток кількості лісу нині на Великій

Україні ледве доходить до 8%. Найбільше лісу має Карпатська область, де лісу нараховується до 45% всієї площі.

Совети хижакські і по варварськи нищать наш ліс. Так „Известия” 17 вересня 1958 року пишуть: „В деяких областях України ліс рубують в рахунок 1972-75 років. При таких темпах запаси деревини в республіці можуть бути використані в найближче десятиріччя. В Карпатах уже через 6-7 років може статися відсутність дорослих дерев. На лісосіках чотирьох областей України за останніх 10 років залишено біля 30% заготовленої деревини. Майже вся вона згнила”. Так свідчить офіційний советсько-московський орган.

Ще перед 1939 роком на одного мешканця України припадало 0,2 гектара лісу, коли після обчислень на одного мешканця України повинно було припадати найменше 0,3/га. лісу.

Нарешті совети самі побачили шкоду, що вони вдіяли, нищачи ліс України і почали переводити лісонасадження в степу, але це робиться по советськи, себ-то, як кажуть, для людського ока. Советський вчений Шляханов в 1954 році про ліси України зазначає: „За останні 5 років посіяно і посаджено 656 тисяч га. лісу, а зберіглося 70%, з яких 47% потребують поновлення. В Херсонській області залишилось 33% насаджень, в Одеській — 47%, в Миколаївській і Запорізькій — 50%, в Кіровоградській — 66%.

В Черкаській обл. є сотні га. лісонасаджень, за котрими від 1953 року ні разу не дивилися і все це заросло бур'яном. Плян лісонасаджень виконаний в колгоспах Київської обл. на 32%, Дніпропетровської обл. на 32%, Ворошилоградської обл. на 25%”.

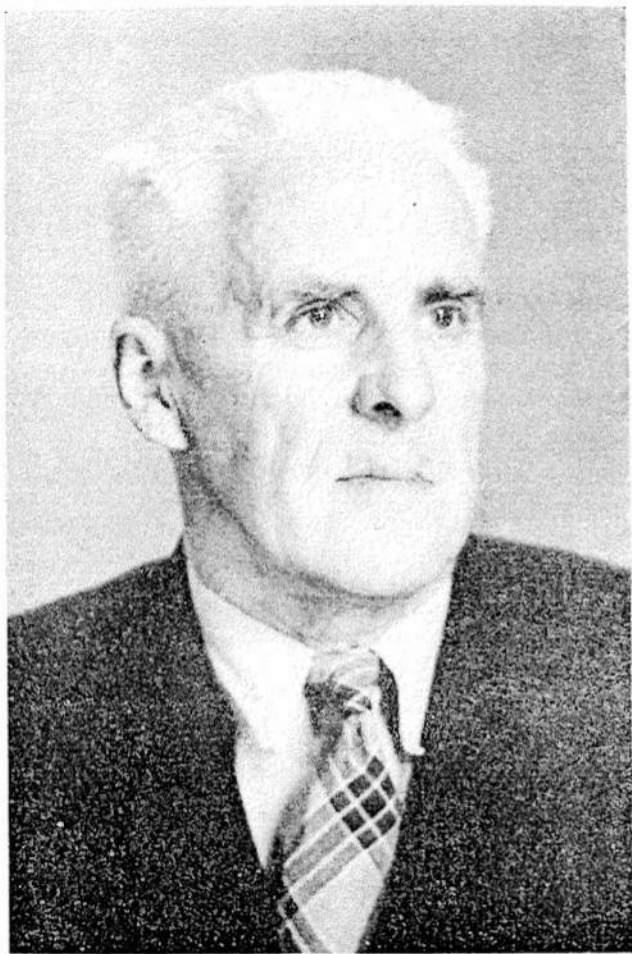
З наведеного видно, як безгосподарно, не кажучи вже про хижакське нищення лісів, совети ведуть лісове

господарство в окупованій ними Україні. Кращі сини України — вчені лісоводи бачили все це і боліли за наші ліси, але були вони безсили перешкодити цьому нищенню лісів советами.

До таких самовідданих вчених лісоводів належав і покійний інженер лісівництва Петро Костянтинович Архангельський. Покійний більшу частину свого життя віддав лісу і особливо Українському лісові як своєю працею в лісовому господарстві там на рідних землях, так і своєю науково-літературною працею в лісовій справі як на рідних землях, так і перебуваючи на еміграції.

Випускаючи в світ цю брошуру у Видавництві „Український Господарник”, ми цим хочемо скласти справедливо-заслужену велику подяку світлої пам’яті покійному Вченому лісоводові — Інженеру лісівництва Петру Костянтиновичу Архангельському. Схиляючи голову перед світлою пам’яттю покійного, одночасово цією невеличкою працею ми хочемо нагадати нашим українським вченим лісоводам, а й взагалі українській молоді, яка волею злої долі розсіяна по всіх землях на чужині, що сталася велика прогалина в рядах українських вчених лісоводів. Ця прогалина мусить бути обов’язково заповнена нашими людьми, бо інакше цю недостачу заповнить ворожий нашій національній справі елемент.

Професор М. Велизківський.

Учений Лісовод ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ

*16 березня 1888 р. — † 24 березня 1959 р.

УЧЕНИЙ ЛІСОВОД — ІНЖЕНЕР ЛІСІВНИЦТВА

ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ

Блаженної пам'яті Інженер лісівництва Петро Костянтинович Архангельський народився 16 березня 1888 року в місті Полтава в родині Інспектора Полтавської Духовної Семінарії. Батько покійного Костянтин Дмитрович закінчив Казанську Духовну Академію і мав наукову ступінь кандидата Богословія. Мати покійного закінчила середню духовну жіночу школу — „Спархіяльне училище”. Отже покійний Петро Архангельський походив з високоінтелігентної родини.

Дитячі і юнацькі роки покійний вчений лісовод Петро Архангельський провів в м. Лубнях, де його батько був Директором (чи як тоді звалося Смотрителем) мужеського Духовного Училища. Від 1899 по 1907 рік, нині покійний Петро Архангельський, відвідував і закінчив клясичну гімназію в м. Лубнях.

В часи літніх вакацій покійний перебував у своїх родичів старовинного походження козаків, які свято зберігали всі українські стародавні традиції. Отже чудава природа Полтавщини, перебування на селі під час шкільних вакацій серед здорового селянського побуту, а й сільська праця у своїх родичів на селі, все це благодійно вплинуло на формування як характеру, так і світогляду юного Петра Архангельського. От це суто українське оточення як в родині, так особливо в родичів на селі, паралізувало негативні впливи москов-

ського гімназійного виховання, яким намагалися зрусифікувати учнів гімназії тодішні московські мовновладці. В юнацькі роки за часів перебування в російській гімназії на українській землі на Петра Архангельського не мала жодного впливу політика царського уряду, що стреміла до омосковлення вихованців гімназії. Петро Архангельський у 18 років був майже свідомим українцем.

В 1907 році Петро Архангельський по закінченні гімназії з відмінним успіхом й одержання атестату зрілості вступив до високої лісової школи, найкращої за царських часів, Петербурського Імператорського Лісового Інституту.

Лісовий Інституту Петро Архангельський закінчив в 1912 році і після захисту дипломної роботи одержав наукову ступінь Вченого лісовода і диплом Інженера лісівництва.

В 1912 році Петро Архангельський одружився з донькою протоєрея м. Лубні Марією Дубняк, яка закінчала в Лубнях жіночу гімназію.

20 лютого 1912 року Петро Архангельський був призначений таксатором на роботи по закріпленню і облісенню сипучих пісків Харківської губ. з осідком в м. Охтирка. В цьому ж році молодий Інженер П. Архангельський приймає одну з керівних ролей в організації виставки лісомеліоративних робіт в Україні. Виставка, завдяки головним чином керівній праці Інженера П. Архангельського, пройшла, можна сказати, блискуче. Видно було, що Інженер П. Архангельський не тільки добрий організатор, а й досконально обізнаний зі своїм фахом. За свою більш ніж успішну працю по організації виставки Інженер П. Архангельський одержав від „Департаменту Земледелія” (так тоді звалось міністерство земельних справ) особливу подяку і, не дивлячись

Студент ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ
з його нареченою, майбутньою його дружиною
Марією Миколаївною.

на свій молодий вік (мав всього 25 років) міністерством був призначений на високу і відповідальну посаду що дорівнювалася генеральському чину, начальником Акмолинсько-Семипалатинської Лісомеліоративної округи (Західня Сибір).

На цій посаді П. Архангельський був до 1920 року. Замешкавши в Семипалатинську, з вибухом першої світової війни, Інженер П. Архангельський увійшов і у громадську роботу, а саме: був головою мійського комітету допомоги родинам вояків, які були покликані на війну, а з вибухом революції, став заступником голови Семипалатинської Української Громади, а з кінця 1919 року і очолив цю українську організацію

З 21-го грудня 1919 року при большевиках П. Архангельський як фахівець очолював обласний лісовий комітет, а 15 вересня 1920 року був заарештований органом Чека і обвинувачувався в організації повстань в лісах області. Мав присуд до розстрілу, але був врятований родинами вояків першої світової війни, якими опікувався протягом 6-ти років та робітниками міста Семипалатинська. В січні 1921 року був звільнений з в'язниці і повернувся в Україну, де послідовно займав різні посади по лісовому господарству України, а саме: Головного Лісничого Лубенського повіту, Інспектора лісів Полтавської губ., Інспектора лісів Українського Державного Господарства, Головного Агронома Харківської обласної контори Главшовку, Наукового Співробітника Всесоюзного Науково - Дослідчого Інституту Лісомеліорації і нарешті був Директором Харківської контрольно- насінневої станції Наркомзема України.

За часи перебування в Україні за большевиків був заарештований в 1929 році, в 1932 р. і в 1935 році. 15 серпня 1936 року був присуджений до далеких таборів, але після перегляду судової справи верховним судом,

від кар в далеких таборах був звільнений і залишений був під доглядом НКВД без права виїзду з Харкова.

В 1941-1943 роках був головним лісничим Харківського лісництва. В серпні 1943 року евакуювався на Захід. 1943-1944 рр. до кінця липня місяця в Галичині працював як надлісничий лісництва. В Галичині в м. Болехові покійний організував лісову школу, де й сам теж викладав.

Учений Лісовод ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ на екскурсії в лісі зі своїми студентами в м. Болехові

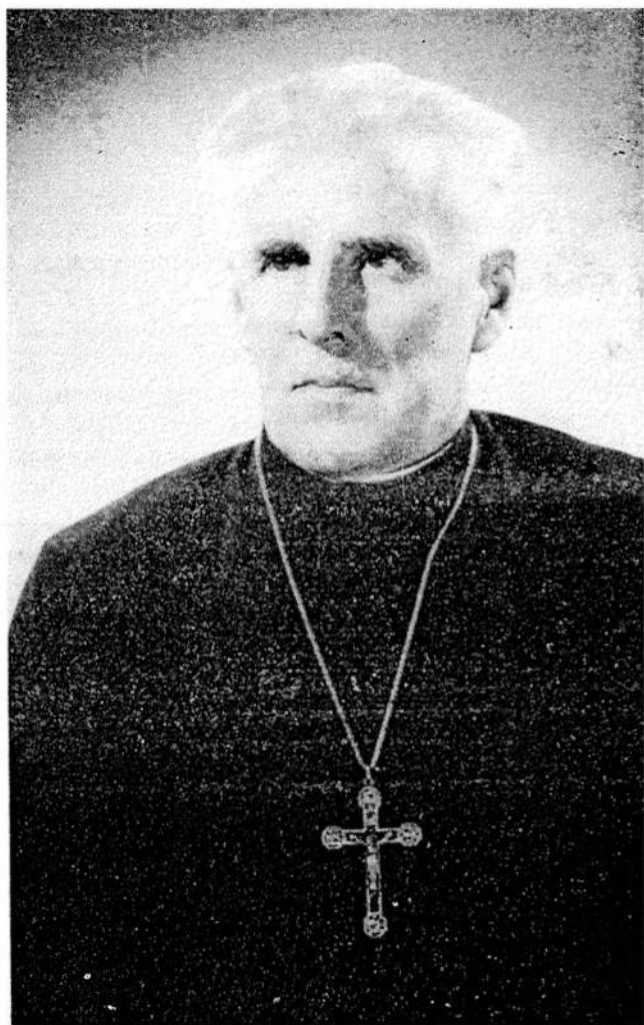
Отже перебуваючи на еміграції, покійний завжди знаходив для себе працю за своїм фахом, а особливо на рідних Землях для блага свого народу.

В 1945 році покійний опинився в Мюнхені (Баварія) і організував фірму по заготівлі дров для міста Мюнхена і постачав дрова українським біженцям і одночасово покійний входить в громадську працю. Весь час за перебування в Мюнхені П. Архангельський був діяльним членом управи парафії Української Автокефальної Православної Св. Покровської Церкви в Мюнхені на Дахауерштрассе.

В 1948 році Інженер П. Архангельський переїхав з своєю дружиною до Бельгії. В Бельгії вчений лісовод Архангельський працював звичайним робітником на фабриці, але одночасово не покидав своєї наукової праці з галузі лісництва, а також приймає участь у церковно-громадському житті. Покійний приймав головну й найактивнішу участь у виданні журналу „Православний Голос”.

Покійний П. Архангельський як по дідові так і по матері походив з давнього священичого роду і був особою релігійною і завжди приймав найактивнішу участь в церковно-громадському житті.

В 1951 році Інженер П. Архангельський прийняв сан священника в лоні Української Автокефальної Православної Церкви і обслуговував як священник в Бельгії православні парафії в Моражі, Рессе і Вайнажі. грудня 1951 року о. Петро Архангельський виїхав до Канади. 2-го квітня 1952 року був призначений до новоорганізованої Української православної парафії в Монреалі в юрисдикції митрополита Іларіона Огієнка. В цій парафії покійний пробув парохом до кінця свого життя. Протягом 7 років видавав церковний журнал — „Інформаційний Бюлетень” про життя св. Покровської православної парафії в м. Монреалі. Покійний брав активну участь в організації Рідної Школи при парафії як організатор, адміністратор і учитель.

Учений лісовод священник
О. ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ

В листопаді місяці 1958 року Українська Православна Парафія в Монтреалі гучно відсвяткувала Ювілей 50-тиріччя свого улюбленого пароха, отця Петра Архангельського. В день свого ювілею у відправі Служби Божої приймав участь і сам Ювілят і це була його остання відправа Служби Божої, бо після цього о. Петро захворів і ліг до ліжка.

24 березня 1959 року о 10 год. вечора громада Церкви Св. Покрови в Монтреалю огорнулася смутком жалоби. Закінчив земне життя і відійшов у вічність блаж. пам'яті Вчений Лісовід — Інженер лісівництва священник — Отець Петро Архангельський після 3-ох місяців важкої хвороби. Українська радіо-станція оповістила сумну вістку про смерть заслуженого священника України, Греко-Православної Церкви і вченого лісовода всім українцям Монтреалю, а телеграф розніс цю вістку до східної і західної Канади. Над церквою св. Покрови в Монтреалю повівав національний прапор із жалібною стрічкою. Величавий похорон відбувся 28 березня 1959 р. і згідно бажання покійного, висловленого перед смертю, похорон відбувся за старим українським обрядом. Над могилою було багато виступів з прощальними, теплими промовама і під спів „Чуєш брате мій...” труну опустили в могилу. Прапор із чорною стрічкою висів над церквою. „Громада церкви св. Покрови в Монтреалю в жалобі”. Похований о. Петро Архангельський на цвинтарі — Монтреал Роял.

Оце ми коротко подали життєвий шлях Ученого лісовода — Інженера лісівництва Петра Архангельського. Як видно з наведеного, не марнував свого життя покійний, а де можна й треба було, завжди крім своєї фахової праці виконував і громадську працю. Для добра своєї української громади не нехтував покійний Вчений лісовод і фізичною працею. Перебуваючи в Мюнхені в

1945-1948 р.р. Петро Константинович, набувши сам знання з шевства, був інструктором по шевству при Українським Товаристві Політичних В'язнів і свої обов'язки інструктора виконував сумлінно і безплатно.

Лісову справу покійний дуже любив і коли так можна сказати, був в лісі закоханий. Ми тут наведемо витримку з листа покійного П. Архангельського до свого близького знайомого, отця Петра Білоня, вже теж нині покійного. Отже покійний Петро Константинович пише: „Лісу я віддав десятки років свого життя. Садив, плекав, охороняв і боровся всіма силами проти його варварського нищення з боку советсько-московської влади, яка особливо в роки 20-34, не розуміючи його цінності, без жалю вирубала наш ліс. А яка то була краса, особливо по берегах наших тиховодних річок. Краса, якої я тут в Канаді не знайшов. А головне, наш ліс був повний життя. Бувало зайдеш десь у добрий ліс, то було без кінця слухаєш співи пташок, що його заселявали... Їх була така сила, що й сказати не можна. Під моїм керівництвом було посаджено лише при советах на Полтавщині понад 5000 десятин і вже тепер це молодий ліс віком 23-35 літ. Та ще при царю на Харківщині у роках 1912-1913 було мною посаджено теж до 1000 десятин сосни на пісках. Давно це було. Так би хотілось хоча б заглянути, як кажуть, одним оком, як воно там ліс шумить і гуде, гуде й гуде...”

Так і відчувається з наведеного листа старий романтизм, прославлення лісу як лона природи й щира любов до нього. Мимоволі нагадується від Лесі Українки *З лісової пісні*.

*„Що лісове, то не погане...
Усякі скарби з лісу йдуть...”*

От так покійний вчений лісовод Петро Архангельський кохався в своєму лісовому фахові.

НАУКОВО - ЖУРНАЛІСТИЧНА ПРАЦЯ ПОКІЙНОГО

Але була б не повна картина, коли б ми обминули розгляд науково-журналістичної праці Вченого лісовода Петра Архангельського. Мимо адміністративної праці в лісовому господарстві покійний був науковим співробітником Харківського Науково-Дослідчого Інституту Лісового Господарства і Лісомеліорації.

Петро Конст. Архангельский є автором численних розвідок з лісівництва, що були надруковані в лісових журналах — „Український Лісовод”, „Лісовод” і інших та автор окремих книжок виданих Науково-Дослідчим Інститутом. На еміграції покійний в 1954 р. приймав участь своїми науково-популярними статтями з лісівництва в журналі „Український Господарник” в Нью-Йорку. Ми наведемо тут неповний, коротенький перелік друкованих праць покійного Петра Архангельського. Праці покійного були видруковані в російській або в українській мовах.

1. „Каталог посадочного материала 1915 г. с очерком работ по облесению песков.” Окрема брошура видана в Семіпалатинську, в Сибірі, 1915 р.
2. „Садоводство”, журнал — „Новая Деревня”, 1926 рік. Семіпалатинск.
3. „Тиждень лісу — Бережіть ліс.” Окрема брошура Видавн. Лісництво Лубенської округи, 1923 р.

4. „Біла акація”. Видавн. Лубенськ. Лісництва, 1925 р.
5. „До справи технічної організації лісокультурних робіт”. Видав. Український Лісовод, Харків, 1928 р.
6. „Як раціоналізувати лісокультурні роботи” (науково-дослідча праця). Видав. Україн. Лісовод, Харків, 1929 р.
7. „Крапля довбає каміння”. Укр. Лісовод, Харків, 1929 р.
8. „Рядкові посіви в господарствах деревних розсадників”. Видав. Україн. Лісовод, Харків, 1929 р.
9. „Чи потрібні переліково-оціночні відомості в українському лісовому господарстві”. Видав. Українськ Лісовод, Харків, 1930 р.
10. „Розпушні граблі „Хільфа”. Видав. Лісо-деревно-обробник. Квітень, 1932 р.
11. „Догляд за посівами в лісових розсадниках та сталена лісова сапка конструкції П. Архангельського для робіт в лісових розсадниках.” Вид. Лісо-деревно-обробник, 1932 р.
12. „Загальні настановлення до раціоналізації та механізації культурних і лісомеліоративних робіт у лісгоспах і меліоративних дільницях УССР на весняний сезон 1932”. Видання Науково-Дослід. Інституту Лісового господарства в Харкові, 1932 р.
13. „Стандарт меча Колесова для садження та способ садити ним ліс”. Видав. Науково-Досл. Інституту Лісового господарства. 1932 р.
14. „Забезпечимо лісові розсадники насінням”. Вид. Лісо-деревно-обробки, липень-серпень 1932 р.
15. „За опанування техніки збору деревного насіння Видав Лубенського Радгоспу, 1932 р.

16. „Роботи в лісових розсадниках. (Раціоналізація праці, норми витрати насіння і робсили)”. Окрема брошура, науково-дослідча праця. Видав. Науково-дослідний Інститут лісового господарства і арго-меліорації, 1932 р.

В рецензії на цю книжку, що вміщена в журналі Лісо-дерево-обробник за травень місяць 1932 року, читаємо: „В своїй роботі автор наводить ряд даних, які показують можливість спростити методи виконання робіт в лісових розсадниках і разом з тим налагодити техніку виконання робіт в напрямі заощадження робочої сили й засобів на вирощування лісокультурного матеріалу, не тільки не погіршуючи якості робіт, а, навпаки, одночасно й поліпшуючи їх.

Дані, що їх наводить автор, є наслідок п'ятирічного обліку лісокультурних робіт в напрямі їх раціоналізації. В цьому і є основна перевага праці П. Архангельського, коли порівняти її з аналогічними працями інших авторів, які подають спеціалістам-лісівникам керуватися в роботах розсадників дідівські дані, вкладені в рамки метричних мір та восьмигодинного робочого дня.

В цілому в книжці П. Архангельського ми маємо матеріал набагато цінніший, ніж ми мали його в лісовій літературі до цього часу, а тому вона корисна й заслуговує належної уваги лісових працівників”.

17. „Обеспечить стопроцентную всхожесть в лесных питомниках”. Видання: журнал „В защиту леса”, 4, IV. 1938 р.
18. „Подготовитесь к лесокультурным работам”. Журнал „Лесное хозяйство”. Август, 1938, Москва.
19. „Применение пневматической лопаты-лома в лесном хозяйстве”. Журнал „Лесное хозяйство”. Октябрь, 1938. Москва.

20. „Стахановцам лесо-культур — высококачественный меч Колесова”. Журнал „Лесное хозяйство”, Март, 1939 г. Москва.
21. „Разведение дубового шелкопряда” (научно-исследовательская работа). Журн. „Лесное хозяйство”, Май, 1939 г. Москва.
22. „Уход за посевами в лесных немеханизированных питомниках”. (Цінна стаття з наведенням ілюстрованого матеріалу, як використовувати греблі Хильфа марки „А” греблі Хильфа марки „Б” ручної сівалки прополільника „Планет” №4, двох-колесного культиватора і сталльної сажки конструкції Петра Архангельського). Журнал „Лесное хозяйство”, № 9, 1939.
23. „Десятипалчатый полольник - культиватор”. Журнал „Лесное хозяйство”, Май, 1940 г. Москва.
24. „Культура шелконицы в питомниках”. Журнал „Шелк”, №6, 1940 г.
25. „Нормы рассадки гусениц на кусты дуба”. Журнал „Шелк”, №8, 1940 г.
26. „Заготовка и хранение желудей”. Журнал „Лесное хозяйство”, №11, 1940 г.
27. „Выращивание дубовых сеянцев в питомнике” (научно-исследовательская работа, хорошо иллюстрирована). Харківська контрольно-лісонасінньова лабораторія. „Лесное хозяйство”, №2, 1941 г.
28. „Стратификация семян должна иметь техническую форму”. (Научно-исследовательская работа). „Лесное хозяйство”, №3, 1941 г.
29. „Вредители выкормок шелкопряда и меры борьбы с ними”. (Окрема книжка, добре ілюстрована і наве-

- дена інвентаризація шкідників). Видання Харківської контори „Главшовк”, 1940 р.
30. „Шелковица белая” — Научно-исследоват. Институт Агро-лесомелиорации и лесного хоз-ва. 1940 г.
 31. „Выращивание в питомниках лесостепи Украины остролистого клена”. Нучно-исслед. Институт Агро-лесомелиорац. и лесного хозяйства. 29. IV. 1941 г.
 32. „Выращивание сеянцев древесных и кустарных пород в лесных питомниках”. 1941 г.
 33. „Сосна звичайна”, PINUS SYLVESTRIS (окрема монографія)
 34. „Вирощування посадочного матеріялу в лісових розсадниках”. (короткий конспект). Складено за матеріялами Харківської контрольно-насіenneвої станції за роки 1935-1941.
 35. „Дуб літній”. QUERCUS PEDUNCULATA. (Окрема брошура).
 36. „Летний или черешчатый дуб” (Окрема брошура). (Праці 33 - 36 ще в рукописі, невидані).
 37. „Лісівництво недалекого майбутнього”. Журнал „Український Господарник”, №2, 1954. Нью-Йорк.
 38. „Перемога-тріумф дерева”. Журнал „Український Господарник”, №3, 1954. Нью-Йорк.
 39. „Стан лісового господарства Лубенського державного лісництва на 1. X. 1927 року”. „Червона Лубенщина”, ч. 88, 1927 р.
 40. „Державне лісове господарство Лубенської округи”. „Червона Лубенщина”. Квітень, 1924 р.
 41. „Акация белая”, „Акація желтая”, „Аморфа”.

„Магалебская вишня”, „Обыкновенная вишня”.
Видав. „Шелк” 1940 г.

42. „Культура шелковиці в питомниках”. Видав. „Шелк”, 1940 г.
43. „Древесные семена, сбор и хранение”.
44. „Якісні показники насіння деревних та чагарникових порід”. Науково-дослідчий Інститут Лісівництва, 1941 р.
45. „Якісні показники сіянок”. Науково-досл. Інститут Лісівництва, 1941 р.

Крім цього покійний П. Архангельський випустив низку плакатів, а саме:

1. „Бережіть ліси”. (Наслідки від нищення лісів — посуха, голод).
2. „Пам’ятники природи”.
3. „Як садити ліс”.
4. „Травневий хрущ, його хробак — люті вороги лісового господарства. Видання 1, 2, 3, і 4 Лубенського лісгоспу за роки 1925-32.

Покійний випустив теж низку листівок:

1. „Бережіть ліси”. Видання Лубенськ. лісгоспу 1923 р.
2. „До селян”. Видавн. Лубенськ. лісгоспу, 1924 р.
3. „Система нарядів по лісовому господарству”. Видан. Лубенськ. лісгоспу, 1925 р.
4. „Як переховувати реманент лісокультур”. Вид. Лубенського лісгоспу, 1930 р. :
5. „Як користуватися сталюю сапкою конструкції Архангельського”, Вид. Лубенськ. лісгоспу, 1929 р.

6. „Охорона годівлі дубового шовкопряда”. „Главшовк” 1939 р.
7. „Підготовка до літньої годівлі дубового шовкопряда”. „Главшовк”, 1939 р.
8. „Режим закручування кокона”. „Главшовк” 1939 р.

Крім адміністративної і науково - журналістичної праці невтомний вчений лісовод Петро Архангельський, як зазначає у своїй посмертній згадці Інженер-лісовод А. Гудовський, (див. „Свобода”, 12. VI. 59 р.) був ініціатором механізації лісокультурних робіт і робіт у розсадниках, а також працював над удосконаленням лісокультурного реманенту. Дав стандартні зразки цього реманенту і організував при Лубенському лісництві першу майстерню для виготовлення лісокультурного реманенту. Ця майстерня зробила ім'я вченого лісовода П. Архангельського відомим у цілій системі лісового господарства на Великій Україні і яка у великій мірі приєдналася до підвищення техніки лісокультурних робіт.

От це ми навели неповний список друкованих праць покійного вченого лісовода Петра Архангельського. Любив своє діло — лісове господарство покійний. Все своє життя віддав Петро Архангельський справі лісового господарства. Уболівав душею покійний, коли бачив, що нищиться краса природи — улюблений його ліс. Старався полагодити справу, але проти варварського нищення лісів московсько-совєтською владою в окупованій Україні нічим не міг зарадити.

В лісовому господарстві України і в науці лісового господарства покійний Петро Архангельський був видатною особою. Маючи такі великі заслуги в українському суспільстві і в науці лісівництва, покійний тримав себе надзвичайно скромно, як і належить справжньому нау-

ковцеві і крім цього при нагоді не цурався і фізичної праці — (в Бельгії працював на заводі звичайним робітником, а в Німеччині виконував шевську роботу, про що ми вже згадували).

Українська громада Укр. Греко-Православної Церкви в Монреалю, Канада, Достойно оцінила покійного як в часи святкування його 70-літнього ювілею, так і через три місяці після цього провожаючи свого улюбленого пастиря на вічний спочинок.

Після своєї смерти Петро Архангельський осиротив вірну йому дружину Марію Миколаївну і дві заміжні доньки — Віру і Юлію.

Відаючи достойне нашому заслуженому вченому лісоводові Петру Архангельському, ми схиляємо голову перед світлою пам'яттю покійного. Нехай вічна пом'ять про цього невтомного наукового робітника на користь нашої обездоленої Батьківщини залишиться з роду в рід на віки вічні.

З М І С Т :

	Стор.
Передмова від Видавництва	3
Передмова від Автора	5
Учений Лісовод П. Архангельський	11
Науково-Журналістична Праця Покійного П. Архангельського	21
